

Slovenski dom

Stev. 163

V Ljubljani, petek 19. julija 1940

Leto V

Anglija je dozdej odklonila tri nemške ponudbe za mir

Po ameriških vesteh naj bi bila prva ponudba poslana s posredovanjem Španije, druga po sv. Stolicy, tretja pa po neki drugi državi

London, 19. julija. United Press. Po poročilih iz zanesljivih virov je Velika Britanija včeraj odklonila novo nemško ponudbo za poravnavo spora med Anglijo ter Nemčijo in Italijo. To ponudbo je kancler Hitler podprl z grožnjo Nemčije in Italije, da bosta vdrli na angleška posestva v Aziji in da bosta Španija in Portugalska vdrli v Severno Afriko. Ta zadnja ponudba je tretja, ki jo je Anglija prejela od Nemčije po porazu Francije. Prva je prišla po nekaterih španskih osebnostih. To ponudbo so v Londonu takoj zavrnili.

Druga ponudba je po obvestilih United Pressa prihajala iz krogov, ki so blizu Vatikana.

Tretja ponudba, ki jo je Velika Britanija včeraj zavrnila, je prišla tudi preko neke tretje države.

Rim, 19. julija. o. List »Regime Fascista« azpravlja o možnosti posredovanja za sklenitev miru med Nemčijo in Italijo ter Veliko Britanijo. V tej zvezi omenja vesti, da bi posredovalno vlogo prevzela ameriške Združene države. K tej možnosti pristavlja list svojo razlago in pravi, da bi Združene države posredovale za mir le tedaj, če bi bile prepričane,

da bo tabor, za katerega se zavzemajo, zmagal. V angleškem primeru pa bi njihovo posredovanje po sodbi omenjenega lista pomenilo, da skušajo rešiti človeka, ki je že na smrtni postelji.

Berlin, 19. julija. m. Bivši minister za narodno gospodarstvo in predsednik nemške Narodne banke dr. Hjalmar Schacht je končal izdelavo načrtov za novo gospodarsko ureditev

Evrope po končani vojni. Po prvih obvestilih vsebuje ta Schachtov načrt tri dele, in sicer:

1. Novo gospodarsko razdelitev Evrope;
2. Ureditve evropskega denarnega vprašanja;
3. rešitev kolonialnega vprašanja.

V Berlinu poudarjajo, da se bo še pred koncem sedanjega vojne začel izvajati ta načrt, v celoti se bo pa mogel izvesti šele po končani novi politični ureditvi Evrope.

Italijanski opomin Sovjetski Rusiji

Italija in Nemčija bi takoj odločno odgovorili na vsak sovražen poskus Sovjetov

Rim, 19. junija. m. Fašistični časopis »Regime Fascista«, ki izhaja v Cremoni in je znan po svojem ostrem stališču do komunizma, objavlja uvodnik, v katerem se bavi tudi z vprašanjem Sovjetske Rusije ter pravi med drugim, da bo vsak poskus od njene strani, ki bi nasprotoval načrtom Nemčije in Italije, naletel na odločen odgovor obeh sil. Članek, ki ni podpisan, smatrajo, da ga je napisal bivši tajnik fašistične stranke Roberto Farinacci.

Uvodnik najprej obtožuje Veliko Britanijo, da svoje zadnje nade stavi zdaj v nastop Sovjetske Rusije proti Nemčiji in Italiji, do katerega bi prišlo v zadnjem trenutku. Anglija upa, da bo Sovjetska Rusija skušala preprečiti preveliko okrepitev Nemčije in Italije. Toda — poudarja »Regime Fascista« — Sovjetska Rusija ima sama s seboj dovolj opravka, da bi mogla kaj takega storiti. Zato ni verjetno, da bi načela vprašanja, ki bi jih Nemčija in Italija rešili z enako naglico, s kakršno je bilo rešeno vprašanje Poljske in Francije in s kakršno bo urejeno tudi vprašanje Velike Britanije.

Prav tako — nadaljuje »Regime Fascista« — ni verjetno, da Rusija res verjame v končno britansko zmago, zlasti če hoče upoštevati zadnje dokaze britanske slabosti na Sredozemskem morju in v Afriki.

All bo Amerika priznala sedanjo francosko vlado?

Washington, 19. julija. m. Finančni minister Morgenthau je včeraj izjavil, da je usoda francoskih zamrznjenih kreditov v Združenih državah odvisna od tega, kakšna vlada bo v Franciji. Ta prva uradna izjava zastopnika vlade Združenih držav o vprašanju, če bodo USA še nadalje priznale avtoritarno vlado maršala Petaina, je vzbudila veliko pozornost v ameriški javnosti.

Obveščeni krogi sodijo, da je rešitev tega vprašanja odvisna izključno samo od Roosevelta in zunanjega ministra Cordella Hulla, ki sta se dozdej glede odnosov Združenih držav do sedanjice Francije vzdržala še vsakih razlag.

Letalski boji med Nemci in Angleži

London, 19. julija. o. Reuter. Angleško letalsko ministrstvo poroča v svojem zadnjem sporočilu, da so bila angleška letala v pretekli noči zelo aktivna po raznih krajih Nizozemske in da so zlasti bombardirala razna petrolejska skladišča v Gentu.

Hkrati poroča, da so nemška letala pokazala v pretekli noči le omejeno delavnost na jugovzhodu in severovzhodu Anglije ter na vzhodni Škotski. Škoda je neznatna, žrtve so bile le maloštevilne.

Včeraj je bil v Belgradu podpisan trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in Grčijo. Pri tej priliki sta naš trgovinski minister in grški poslanik v Belgradu dala izjavi, v katerih poudarjata pomen tega sporazuma za obe državi.

Gradbeni minister dr. Krek je včeraj s spremstvom priletel iz Sofije, kjer se je mudil nekaj dni na uradnem obisku.

V Madrid je dospelo 42 nemških ujetnikov iz francoskega Maroka, o katerih poroča Nemški poročevalski urad, da so morali pretrpeti v jetništvu hude stvari in da so bili celo tepeni. Izpušeni so bili šele osem dni po premirju, ko so francoskim oblastem zagrozili, da bo tisoč francoskih ujetnikov moralo pretrpeti isto, kar bi se od francoskih oblasti zgodilo enemu nemškemu ujetniku.

Prva naloga novih parlamentov, ki so jih sovjetske oblasti dale izvoliti na Estonskem, Letonskem in v Litvi, bo, da bodo razglasili združitev teh držav s Sovjetsko Rusijo, vse svobodno seveda. In spet bodo trije mali narodi ob svojo samostojnost — v imenu rdeče osvoboditve.

Kairo, 19. julija. Reuter: Svoji bil izdano angleško uradno sporočilo, ki pravi, da so angleški oddelki pri Kapuzu uničili več sovražnih topov in oklopnih enot. Italijanska letala so bombardirala mesto Vajir v Keniji. Ni bilo ne žrtve, ne materialne škode.

Uradno sporočilo iz Kenije pravi, da je včerajšnji dan potekel v miru. Angleška letala so letela nad južno Abesinijo.

Roosevelt je sprejel kandidaturu za predsedništvo Združenih držav

Chicago, 19. julija. o. Reuter. Vsa ameriška in angleška javnost je pod silnim in radostnim vtisom ponovne Rooseveltove kandidature. To bo prvič v zgodovini Amerike, da je kdo trikrat zaporedoma zavel to častno in odgovorno mesto. Roosevelt sam je izjavil, da ga je nagnila k novemu predsedništvu le velika potreba države. Zahteval je, da mora njegov zvesti prijatelj Wales ostati podpredsednik.

Anglija je spet priznala bivšega abesinskega cesarja

London, 19. julija. o. United Press poroča: Anglija je 12. julija spet priznala bivšega abesinskega cesarja Haileja Selasija kot polno-pravnega vladarja ter mu dala zagotovilo, da bo obnovljena neodvisna Abesinija pod njegovo oblastjo, ko Anglija dobi sedanjo vojno. V zvezi s tem poročajo, da je bivši abesinski cesar že odpotoval v angleški Sudan, odkoder naj bi z dejansko angleško vojaško pomočjo organiziral vstaje Abesincev proti italijanskim oblastem.

Plavalne tekme na Sušaku

V. ktorija (Sušak) : Ilirija 55 : 54

Na Sušaku je Ilirija snoči izgubila z eno točko razlike. Snoči je bil v kopališču Viktorije na Sušaku plavalni dvoboj ljubljanske Ilirije in suške Viktorije. Za prvi nastop naših plavalcev proti najmočnejšemu plavalnemu klubu v državi, Viktoriji na Sušaku, je vladalo tako na Sušaku kakor pri nas v Ljubljani veliko zanimanje. Prvi nastop naših plavalcev na Sušaku nam daje mnogo upanja, da bodo naši plavalci v borbi najboljših plavalnih klubov v državi odnesli eno najbolj častnih mest. Svojni dvoboj z Viktorijo so Ilirijani izgubili le za eno točko in še ta točka je šla v izgubo le bolj iz taktičnih razlogov kakor pa iz dejanske premoči suške Viktorije. Doseženi rezultati so prav lepi.

400 m prosto, moški: 1. Kurtini (Vikt.) 5:07.5; 2. De Filipis (Vikt.) 5:10.2; 3. Mihalek (Il.) 5:13.7; 4. Lózer (Il.) 5:43.2. — Točke: Ilirija 3, Viktorija 8. 100 m hrbtno, moški: 1. Plehan (Ilirija) 1:13.8; 2. Keržan (Il.) 1:16; 3. Krmpotič (Vikt.) 1:17; 4. Punič (Vikt.) 1:21. — Točke: Ilirija 11, Vikt. 11. 200 m prsno, moški: 1. Cerer (Il.) 2:50; 2. Grkinč (Vikt.) 2:55; 3. Kohn (Vikt.) 2:58.1; 4. Herzog (Il.) 3:05.6. — Točke: Ilirija 16, Viktorija 15. 100 m hrbtno, ženske: 1. Fine (Ilir.) 1:30.6; 2. Krmpotič (Vikt.) 1:31; 3. Bradač (Il.) 1:37. — Točke: Ilirija 23, Viktorija 21. 100 m hrtno, moški: 1. Pelhan (Ilirija) 1:13.8; 2. Vidmar (Vikt.) 1:15.1; 3. Pestevšek (Il.) 1:19.1; 4. Polič (Vikt.) 1:24.6. — Točke: Ilirija 30, Viktorija 25.

200 m prsno, ženske: 1. Boršič (Vikt.) 2:30.2; 2. Martin (Il.) 3:30.7; 3. Werner (Il.) 3:47.5; 4. Čojč (Vikt.) 3:59.8. — V tej lepi borbi je Martinova izgubila le zaradi netaktičnega plavanja. Točka, ki jo je izgubila, je na koncu tekem žal povzročila, da je Ilirija dvoboj izgubila. Martinova ni bila druga, ker je morda plavala slabše kakor Boršičeva, ampak le zaradi taktične napake. — Točke: Ilirija 35, Viktorija 31.

100 m prosto, moški: 1. Kurtini 1:01.6; 2. De Filipis (Vikt.) 1:02.7; 3. Pelhan (Il.) 1:04.2; 4. Scarpa (Vikt.) 1:04.4. — Točke: Ilirija 38, Viktorija 39. Štafeta 4 krat 100 m, ženske: 1. Ilirija 5:24.4. (Ilirija je plavala v postavi: Fine Saša, Keržan, Martin in Fine Draguša.) 2. Viktorija 5:24.8. — Točke: Ilirija 48, Viktorija 45.

Štafeta 4 krat 200 m, moški: 1. Viktorija 9:35.2; 2. Ilirija 9:48.2. Končno število točk: Viktorija 55, Ilirija 54.

Zasega francoskih ladij v angleških lukah

London, 19. julija. o. Reuter poroča: Ker določa premirje med Francijo ter Nemčijo in Italijo med drugim tudi, da se morajo vse francoske trgovske ladje vrniti v domača ali nevtralna pristanišča, je angleška vlada sklenila, da bodo vse francoske trgovske ladje, ki jih je po angleških lukah veliko, stopile v službo Anglije in so do konca vojne zasežene za potrebe angleške obrambe. Angleška vlada bo ob koncu vojne za te ladje plačala najemščino in odškodnino ter jih vrnila Franciji. Posadkam je dano na izbiro, da se prostovoljno odločijo ali za službo v Angliji ali za vrnitev domov. Na francoskih ladjah, ki bodo postavljene v vojno službo, bo poleg angleške zastave izobešena vedno tudi francoska, v znamenje, da hočejo svobodni Francozi sodelovati v skupnem boju za zapetno osvoboditev Francije.

Italijanska in angleška poročila o bojih v Afriki

Nekje v Italiji, 19. julija. Stefani: Uradno poročilo št. 39 vrhovnega poveljstva državne oborožene sile se glasi: V severni Afriki so bila na področju Marsa Matruha spet izvedena učinkovita bombardiranja sovražnih postojank. Vsa naša letala so se vrnila. V Vzhodni Afriki so naše kopenske sile in letala zasledovala sovražnika, ki se je umaknil iz Mojake proti Buni. Pri tej priliki so bile s strojniškim ognjem iz letal napadene in razpršene kolone sovražnih tovornih avtomobilov. Zasežena je bila velika količina orožja in municije, ki je bila naložena na tovornih avtomobilih. Naša letala so bombardirala z očitnim uspehom letališče

Vesti 19. julija

Nemški državni namestnik Wagner je včeraj imel v Strassbourgu govor pred zastopniki alžarskega prebivalstva in dejal, da je bilo alžarsko vprašanje umetno ustvarjeno po Francozih, da bo pa zdaj končno rešeno s tem, da bo Nemčija očistila Alžacijo francoskih tujcev. Iz tega govora bi se dalo sklepati, da bo Nemčija v kratkem priključila Alžacijo nemški državi.

Sloviti nemški boksarski prvak Max Schmeling je bil vpoklican v letalsko službo. Kakor poročajo ameriški listi bo Schmeling služil pri padalcih.

Za novega predsednika osrednjega odbora ameriške demokratske stranke je predsednik Roosevelt izbral Franka Walkerja iz Newyorka; dosedanji predsednik te najvažnejše politične ustanove v Ameriki, Farley, bo odstopil in prevzel predsedstvo newyorškega nogometnega kluba »Jankees«.

Poveljstvo angleške mornarice sporoča, da se je zaradi trčenja v megli potopil 1270 tonski rušilec »Imogen«, ki je bil spušen v morje leta 1936. ter je imel 145 mož posadke. Sedemnajst mož je utonilo.

Včerajšnje parade ob štiriletnici španske nacionalne revolucije, se je udeležilo v sprejedu 200.000 vojakov ter članov raznih nacionalističnih organizacij z vsem orožjem. General Franco je imel pri tej priliki govor, v katerem je povdarjal, da je zgodovinska dolžnost nove Španije, da spet dobi v svoje roke Gibraltar.

Bolgarsko časopisje z velikim zanimanjem spremlja naslake Mussolinijevih vojakov na britansko cesarstvo. Lažnivim trditvam angleških poročil v bolgarski javnosti, ki zna pravilno ceniti vrednost in hrabrost fašistične Italije, nič ne verjamejo, pravi neko poročilo italijanske uradne agencije Stefani.

Danska je včeraj stopila iz Zveze narodov in utemeljila izstop z razloga, da bi bilo nadaljnje članstvo v tej organizaciji brez pomena.

Nemški listi ostro obsojajo nastop nekega angleškega protestantskega pastora, ki je v svojem župniškem listu poklical vse župljane, naj se z vsemi silami pripravijo na boj proti nemški vojski, zlasti proti padalcem. Nemški listi imenujejo to dejanje hujskanje na uboj in pravijo, da bo nemška vojska na take zločinske nastope proti nemškim vojakom in nemškim padalcem, odgovorila z najstrožjimi ukrepi mednarodnega prava.

Včerajšnje nemško vojno poročilo pravi, da so se nemški oddelki izkrcali na francoskem otoku Ouessantu, ki leži 20 km pred obrežjem pri Brestu. Otok nadzoruje pomorsko pot v Brest. Dalje pravi poročilo, da je bilo potopljenih več angleških trgovskih ladij, bombardiranih nekaj pristanišč in porušena tovarna za orožje v Greenwoodu.

Anglija je sklenila z Japonsko začasn sporazum glede prometa na Kitajsko, da bi po svoje pomagala h koncu vojne na Daljnem vzhodu in pa zaradi tega, ker ne sme pozabiti, da je sama zapletena v boj za življenje in smrt, je govoril včeraj v poslanski zbornici predsednik angleške vlade Churchill.

Francoski levčarski pisatelj Jules Romains je došel na varno v Newyork in dal izjavo, da Francija ne bo nikoli fašistična itd. Dostavil je še nekaj naukov sedanjih francoskih vlad. Romains je med svetovno vojno pobegnil v Švicco, namesto da bi bil tedaj branil francosko demokracijo in je bil kot vojaški begunec obsojen. Po vojni so ga levčarji pomilostili in je bil velika kulturna zvezda Ljudske fronte. V začetku sedanjice vojne se je tako spet umaknil na varno na Portugalsko in od tam dajal modre izjave, kako naj Francija brani sibe in demokracijo.

Nova francoska ustava pomeni izvedbo narodne revolucije, ki se je dejansko začela že pred 20 leti. Ta revolucija je bila izvedena svobodno in bo uvedla novo dobo, ki bo temeljila na avtoriteti, redu in zgodovini. Urejeni bodo novi odnosi med delom in kapitalom, seveda pa Francija ne bo mogla v svoji zunanji politiki pozabiti, da je bila v vojni premagana, je izjavil zunanji minister Baudoin švicarskemu listu »Journal de Geneve«.

Za obnovitev pristaniških naprav v Narviku bo potrebnih najmanj dvesto milijonov dinarjev. Pristanišče je popolnoma uničeno, v samem ustju pa leži potopljenih 30 angleških in nemških prevoznih ter vojnih ladij.

V Carigradu so se začela pogajanja med sovjetskimi in turškimi trgovskimi zastopstvom za sklenitev novega sporazuma, ki naj bi ojačil trgovsko izmenjavo med obema državama, hkratu pa tudi izboljšal politične odnose, za kar si zadnje čase prizadevata obe.

Ameriški zunanji minister Hull je odpotoval na kongres vseh ameriških držav v Havano, kjer bodo razpravljali o bodočem stališču ameriške celine do evropske vojne in do sprememb. Pred odhodom je izjavil, da bodo sprejeti sklepi glede neposrednih sedanjih in bodočih potreb ameriške celine.

Pri včerajšnjih vojaških slovesnostih ob vrnitvi berlinske divizije z zahodnega bojišča je imel govor minister dr. Goebbels in dejal, da vojna še ni končana, da pa je zdaj pred končnim razdobjem. Stare čete bodo lahko oblekle spet civilne obleke in šle po prejšnjih poslih.

Francoska vlada je izdala odlok, po katerem ne bo v bodoče mogel biti sprejet v državno in javno službo nihče, čigar oče ni bil Francoz. Uredba ne velja za člane francoske vojske. Vsi državni uradniki in javni nameščenci bodo po tej uredbi izgubili službo, a dobili odpravnino po številu službenih let.

Bombardiranje petrolejskih skladišč v palestinski lukji Haifa, je največje letalsko dejanje v zgodovini Sredozemlja. Škoda znaša milijarde. Italije pa priprava tega poleta ni veljala več kakor 100.000 lir. Poveljnik italijanskega letalskega oddelka je med napadom po radiu popisoval ta požar in se norčeval iz Angležev. Dejal je: »Naj pride gledat, kdor želi videti največji požar na svetu.« Tako se glasilo poročilo agencije Stefani o tem napadu.

Ljubljana od včera do danes

Po hudem jutranjem in dopoldanskem nalivu, ki je včeraj obiskal naše mesto, smo dobili sončno poletje. Oblaki se sicer niso mogli kar takoj razpeti in tudi sonce je po dežju še vedno močno pripekalo, tako da je bilo do večera pričakovati novega naliva. Vendar pa se ni zgodilo nič podobnega. Jasnilo se je vedno bolj in zvečer smo spet imeli popolnoma čisto nebo. Lepa mesečna noč se je napravila prijetnega večera, ko je popustila pripeka. Vendar pa so tudi snoči poasi iz jasnine stopili na plan drobni megleni kosmiči, ki so napovedovali, da današnji dan skoraj ne bo tako lep kakor je bil obetel večer. In res smo se davi prebudili v živo jutro. Človek skraja ni vedel, ali je to megla, ali pa je morda nebo v resnici oblačno. Pa že kmalu se je pokazalo, da so oblaki čez noč prekrili nebo. Sonce je sicer za hip razprlo med njimi velike sinje žile, poslalo je na zemljo snoop svoje nevesele, medle luči. Tam na zahodni strani pa so se oblaki naglo zgrnili, plavkastost zid se je vzpel iznad obzorja in predenj so se porinili na nebo daleč vsaksebi veliki, umazanobel oblaki, glasniki hude ure. Že v zgodnjih dopoldanskih urah so se oblaki od vzhoda do zahoda strnili in zgostili. Sonce se je skrilo zanje, pustila svetloba je oblaja svet, zamračilo so se zidovi. Brez dežja dan ne bo minul, so si dejali ljudje že zgodaj zjutraj. Kakor se zdi, si Medard le še ne pusti izpuliti iz rok vladavine. Še bi rad nagajal.

Anton Dermota spet v Ljubljani

Naš rojak, znani operni in koncertni pevec, tenorist Anton Dermota, ki smo ga že letos spomladi imeli priliko slišati v našem mestu, tako kot gostja v dveh, treh opernih delih v ljubljanskem gledališču, kakor tudi na koncertu v filharmonični dvorani ter v radiu, je včeraj s svojo gospo soprogo, koncertno pianistko, spet dopotoval v Ljubljano. Na Dunaju je operna in koncertna sezona v kraju, pa je naš rojak izkoristil priliko pred novimi nastopi ter odpotoval na kratke oddih. Popoldne se je s svojim avtomobilom odpeljal k morju, kjer bo preživel 14 dni, nato pa se bo vrnil v Ljubljano ter ostanek dopusta prebil v rojstnem kraju.

Doba kislih kumaric se je pričela

Za tale čas vsako leto pravimo, da je to »doba kislih kumaric«. To je čas, ko se v vsem letu najmanj zgodi — tako je vsaj bilo takrat, ko sveta niso vznemirjali vojni viharji. Z doba kislih kumaric je seveda neizogibno zvezana velika, pasja vročina, pasji dnevi. Kdo ve, kako bo letos s to vročino. Dozdaj je prav za prav še ni bilo čutiti, morda še pride, toda preveč se ne bo smela obirati, če ne, bo julij prejel v kraju, avgust pa se je itak nagibljemo v jesen. Pa pustimo to! Po koledarju je zdaj doba kislih kumaric. Tačas ni nobenih važnih dogodkov, ljudje so ali na počitnicah ali pa se odpravljajo nanje, po uradih gre delo le nerado od rok, ljudje mislijo na dopust in na prijetne ure v hladni vodi. Nikomur se prav ne da delati. In ker se tačas navadno ne zgodi nič pomembnega, seveda tudi reporter nima kaj pisati — ali, bolje rečeno, ni imel, prejšnje čase kajpak. Zdaj pa se je vse to precej preobrnilo. Letos se zmerom še kje kaj zgodi, ali odpro kakšno novo javno poslopje, ali je kje kakšen tabor ali proslava, ali se zgodi nenavaden zločin, ali pa duhove razburja kakšna druga zadeva. Povrh pa je tokrat poskrbljeno, da se tudi tistim, ki se zanimajo za politiko, ni treba dolgočasiti. Prejšnje čase je bila stvar drugačna. Parlament je odšel na počitnice, vlade so stobile enako, mir je zavladal po političnih poslopih. V tistih časih so prihajale na vrsto razne morske kače, »ločneške pošasti in podobne čudovitosti. Zdaj pa tega ni treba. Vsak dan se zgodi kaj novega, in ljudje napeto pričakujejo naslednjega dne. Zmerom je kaj takega, o čemer se da uganiti, kdaj se bo pričelo in kako bo končalo. Tako da bo letošnja doba kislih kumaric prav gotovo drugačna kakor so bile prejšnje.

Šah

Včeraj se je začel veliki turnir v Moskvi

Včeraj se je v Moskvi začel velik turnir za prvenstvo Rusije v šahu. Udeležujejo se ga vsi najboljši ruski šahisti, kar 48 po številu. Igrati bodo morali seveda najprej v posameznih skupinah. Za ta turnir je bila izbrana ena najboljših moskovskih dvoran.

Lep uspeh Bogoljubova v Nemčiji

V Berlinu je bil pred kratkim končan večji šahovski turnir v spomin mojstra Schlageja. Na njem je zmagal veliki ruski mojster Bogoljubov. Dosegel je 7,5 točk od devetih dosegljivih. Napovedujejo, da se bo v kratkem začela velika šahovska tekma za prvenstvo Nemčije. Ta turnir bo v zdraviliškem mestu Einhausenu.

Pred kolodvorom pridno delajo

Končno je prišla na vrsto tudi ureditev prostora pred ljubljanskim glavnim kolodvorom. Že nekaj dni delavci tam pridno delajo, kopljejo, zlagajo kocke, zabijajo in žagajo. Kakor kaže, bodo prostor prav lepo uredili. Napravili bodo tudi javno stranišče pod zemljo. Tega je marsikateri potnik močno pogrešal. Zdaj je tudi Ljubljana ukrenila isto, kar imajo že vsa druga mesta pred svojimi kolodvorji.

Trgovca z jajci osleparil bolnišnico

Mariborska policija je aretirala 28 letnega posetnika in trgovca z jajci Franca Koglerja iz Biša, ker je na izredno zvit način sleparil mariborsko bolnišnico. Kogler je dobavljal bolnišnici jajca. Pri teh dobavah pa je vršil sleparije, katerim so prišli sedaj na sled. Kadar je pripeljal jajca, jih je oddal v kuhinji, kjer mu je sestra napisala posebno potrdilo, na katerem je navedla, koliko jajc je prejela. Kogler je šel s tem potrdilom k blagajni, kjer so mu za jajca izplačali odgovarjajoč znesek. Nekaj časa je Kogler pošteno trgoval ter je bilo vodstvo bolnišnice z njim zelo zadovoljno, posebno, ker je prodajal jajca zelo poceni. Tako jih je meseca junija prodajal bolnišnici po 68 par, sedaj pa po 70 par, dasi so na trgu vedno po dinarju. Kogler pa se je znal oskodovali na drug način. Kadar je oddal v kuhinji bolnišnišne jajca ter je dobil potrdilo, je pripisal spredaj pred številko, katero je napisala sestra, še eno ednico. Tako je nekoč napravil iz 504 jajc kar 1504, drugi pa iz 227 jajc 1227. V bolnišnici so mu gladko izplačali ponarejena potrdila ter je samo v teh dveh primerih opeharil vodstvo bolnišnice za 1380 din. Kogler je na policiji vse tajil, dokazali pa so mu dejanje s pobotnicami, ki jih je prejel od bolnišnice.

Otroci - berači in tatovi

Žalosten primer, kako pokvari ulica otroke

Maribor, 18. julija.

Na mariborskih ulicah je videti nenavadno veliko otrok, ki beračijo. Ti mali berački so sila zviti in spretni ter znajo iz človeka izmamiti dinar, če se jih še tega otepa. Kadar pa se pojavi stražnik, pa deca izgine kakor kafa ter čaka v vežah, dokler ni nevarnost mimo. Policija namreč mlade berače hudo preganja, vendar nič ne zaleže, ker imajo otroci vpeljano zelo dobro obveščevalno službo. Posebne straže pazijo na cestah, kadar se bliža stražnik ter obvestijo potem tovariše, da jo pobrišejo. Mariborska javnost že dolgo zahteva, da bi se tudi pri mariborski policiji ustanovil poseben socialni oddelek pod vodstvom uradnice, ki bi nadzorovala mladino, ki se potepa in berači po ulicah. Kako daleč spravi beračenje otroke, pa prav nazorno kaže sledeč primer:

Na Tezmem živi neka družina, ki pošilja svoje otroke — dve hčerki v starosti 13 in 14 let ter sinčka, starega 10 let, beračiti v mesto. Ti berački so po mariborskih ulicah že kar doma ter so posebno vsiljivi. Snoči pa so pokazali, da niso samo spretni za beračenje, temveč tudi za druge podvige. Vsa družina z otroki vred se je snoči nahajala v gostilni Jelen na Tezmem. Starši in otroci so pili, deca pa je tudi oprezovala po hiši in okrog nje, kje bi se dalo

Sporazum med ljubljanskim in zagrebškim Pokojniskim zavodom

Zagreb, 19. julija. j. Svet pokojninskih zavodov iz naše države se je sestel v Zagrebu in razmotril nekatera vprašanja, ki se tičejo preosnove vseh zavodov. Na dnevnem redu je bilo vprašanje notranjih statutarov pri zavodih ter predlog saraževskega zavoda o pokojninskih skladih zasebnih ustanov. Kar se tiče statutarov, so se delegati strinjali v naziranj, da je treba vse statutte prilagoditi drug drugemu. Seveda ni mogoče nobenega zavoda prisiliti k temu, ker ima vsak svojo avtonomijo in lahko izda statut, ki mu najbolj ugaia.

Razpravljali so tudi o volilnem redu. Verjetno je, da bo obveljal predlog zagrebškega zavoda, da bo na vsakih 250 zavarovancev izvoljen po en delegat. Predlog tudi pravi, da naj šteje upravni odbor dvanajst članov, šest iz vrst delodajalcev, šest pa iz vrst nameščencev. Predsednika pa naj imenuje na Hrvaškem ban, drugega pa socialni minister. Pogovarjali so se tudi o tem, da bi bilo treba službeno dobo za dosego pokojnine znižati na 35 let. Glede pokojninskih skladov zasebnih organizacij pa so sklenili, da je boljše, če jih puste pri miru.

Po končanih sejah so se sestali delegati ljubljanskega in zagrebškega Pokojniskega zavoda, da bi se sporazumeli o prenosu imetja, ki pripada ozemlju Dalmacije, na zagrebški zavod. Sklenjeno je bilo v načelu, da bo ljubljanski zavod izročil zagrebškemu vse imetje, ki odpade na dalmatinske zavarovance skupaj z vso pasivo, oziroma bodo zahtevali od države, da pri razmejitvi teh dveh zavodov podeli podporo v višini ugotovljene pasive, kakor namerava to narediti tudi pri razmejitvi Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev. Ljubljanski zavod je odklonil vse neutemeljene kritike, da je pasiva nastala zaradi slabega poslovanja, ker je res posledica valorizacije, katero je moral zavod pretrpeti, da je s tem pomagal zavarovancem.

Znamenita

Prerokovanja Nostradamusova

so izšla v slovenščini

Knjigo, ki stane din 10⁻, dobite v trafikah, v prodajalnicah časopisov in kolporterjih, ali pa pišite na naslov:

J. GOLEC — MARIBOR
poštni predal št. 32

ter priložite v pismu v znamkah din 12⁻ (din 10⁻ za knjigo in din 2⁻ za poštino in opremo) ter bodele dobili knjigo z obratno pošto.

Žaloigra na meji

Trije so poskušali ponoči čez mejo: eden je mrtev, drugi ujet, tretji pobegnil.

Maribor, 18. julija.

Snoči okrog 11. ure je zahtevala tihotapska straža na meji med St. Iljem in Placem svoje žrtve. Graničar je ustavljal troje ljudi, ki so hoteli v temi skrivati čez mejo. Eden se je klicu graničarja pokoril ter je obstal, dva pa sta se podala v beg. Graničar je streljal ter je enega do smrti zadel, dočim je njegov tovariš izginil v temi. O dogodku, ki je močno odmeval danes tudi v Mariboru, smo izvedeli naslednje:

Na meji med Placem in St. Iljem je nekaj skrivnih tihotapskih poti, po katerih se vrši živahen prekomajni osebni promet brez potnih listov. Po teh poteh spravljajo čez mejo v Nemčijo ljudje, ki so jim razmere znane, dotične, ki jih premami obljuba po dobrem zaslužku na drugi strani meje ter pustijo pri nas svoje in delo in gredo v negotovost. Tu prehajajo mejo tudi tihotapci, kateri so graničarjem znane, tihotapci pa potem hitro najdejo druge ter jih uporabljajo, dokler so varne. Tudi ta pot, na kateri se je snoči odigrala žaloigra, je ostala graničarjem dolgo skrita, sedaj pa so le izvedeli za njo ter so snoči postavili tam zasado. Bila je svetla mesečna noč, ko je graničar zagledal tri osebe, ki so se previdno bližale meji. Pozval jih je trikrat, naj obstoje. Eden je obstal, dva pa sta začela bežati. Graničar je nekajkrat ustrelil in eden od beguncev je omahnil ter obelzel pri priči mrtev, drugemu pa se je posrečilo pobegniti.

Ustreljeni je imel pri sebi nemške listine, iz katerih je razvidno, da je to 40 letni Ivan Soster, po poklicu mehanik, ki je doma iz Studencev pri Mariboru. Mož je živel od leta 1922 do nedavnega v Brucku ob Muri, kjer je imel ženo, od katere pa je ločen. Lansko leto se je pojavil spet v Mariboru. Ni znano, s čim se je preživljal. Verjetno pa je, da je spravljaj ljudi skrivaj proti plačilu čez mejo ter tudi tihotapil. Tisti, katerega je graničar prijel, se piše Marjan Mustafič ter je dalmatinski krošnjar. Mož je do lani krošnjaril po Nemčiji, kjer je pustil precej denarja, ko je moral lani oditi zaradi izbruha vojne v domovino. Ker ni dobil polnega lista, je skušal skrivaj priti čez mejo. V Mariboru je dobil Sosterja, ki mu je obljubil, da ga bo za 150 din popolnoma varno spravil v Nemčijo po poti, po kateri je že sam neštokrat šel. Kakor pa se je sedaj izkazalo, ta pot pa je ni bila tako varna, kar je Soster sam na sebi najbolj tragično izkusil. Kdo pa je bil tretji neznanec, se ni dalo ugotoviti, ker ga dalmatinski krošnjar ne pozna, ve samo to, da je bil doma iz Maribora.

Danes je bila v St. Ilju uradna komisija. Truplo ubitega Sosterja so prenesli v šentiljsko mrtvašnico ter ga bodo pokopali na tamkajšnjem pokopališču.

c) za udeležence tečaja (akademiki in abiturienti) v St. Vidu: prihod od 25. jul. do 7. avg.; odhod od 28. jul. do 9. avg. Vsi morajo kupiti polovične karte do Kamnika. V zbor v Kamnik! —

Članom dijaške zveze!

Članom in članicam Slovenske dijaške zveze. Dekliški tabor se je pričel. V sredo, 24. t. m. zvečer pa se zberemo v Kamniku fantje, kjer se začne naš poletniški tabor. Kdor se še ni prijavil, naj to stori do torka, 23. t. m. Opozarjamo posebej vse funkcionarje krožkov, da se tabora gotovo udeležijo. Za tabor velja četrtinska vožnja na podlagi dijaške knjižice, oz. akademske legitimacije. Zato naj vsakdo poleg legitimacije SDZ vzame s seboj tudi dijaško knjižico oz. akademsko legitimacijo.

Četrtinska vožnja velja: a) za dekleta: prihod od 18. do 23. t. m.; odhod od 21. do 25. t. m.; b) za fante: prihod od 22. do 27. t. m.; odhod od 25. do 29. t. m.;

ZGREŠENI STREL

Po desetih minutah so pa začeli iskati Huberta smega, ker je nekdo opazil, da tudi njega ni več. Prebrskali so vso hišo, najprej prizemlje, nato pa prvo nadstropje. Nekdo je opazil, da so vrata v kopalnico zaklenjena, pa so udrli in Bandillo je tam našel truplo.

Calam je ostroumno pogledal svojega tovariša:

»Meni je stvar popolnoma jasna?«

»Res?«

»Da. To je bil nekdo iz sorodstva. Samo poglejte jih, pa boste videli, da nihče od njih ni imel zadosti denarja, kolikor ga rabi, tukaj pa se jim je vendar nudila sijajna prilika.«

»Vi ste torej mnenja, da ga je nekdo ubil med tisto veliko zmedo v prvih desetih minutah?«

»Tako je tudi verjetno bilo. Eden od sorodnikov je stekel sem, odprl vrata kopalnice in videl, kako se je oni sklanjal k dekletu.«

»Saj ste, kot se vidi, že vse pojasnili, se je nasmehnil Slad. »Toda odkod ta nož?«

»Tudi nato sem mislil, je odgovoril Calam. »Toda nikarte se mi prej smejati, temveč poglejte bolj natančno vse to so-

rodstvo. Utegnilo bi se zgoditi, da je kdo od njih nosil nož za pasom.«

»Človek, govorite jasneje,« mu je rekel Slad.

»Veste, jaz zelo točno berem vse tiralice in policijske objave. Med njimi spodaj je nekdo, ki se piše Edwin Ruvan — čigar obraz se mi zdi znan. Samo ne vem, kam bi ga vtaknil. Znaniti se varam, toda pri pogledu na obraz se redko zmotim.«

Stopila sta iz kopalnice. Policaj je spet zavzel svoje mesto. Ko sta stopala po etopniških navzdol, ga je Slad vprašal: »V kakšnem položaju je bilo deklet, ko jo je tajnik našel?«

»Čepela je ob eteni, glavo pa je imela ob umivalniku. Pokazal vam bom svoje zapiske, kajti vanje sem zapisal vse.«

V bralnici se je Clineoton pogovarjal z zdravnikom.

»Ničesar nisem našel,« je takoj poročal Clineoton, »nikjer ni niti najmanjši sledi.«

»To pomeni, da je bil oprezen. Sedaj pa pustite deklet noter, Calam.«

Zdravnik se je obrnil k nadzorniku Scotland Yarda:

»Ta gospod Towley je nestrpen in bi

rad, da bi ga takoj zaslili. Njegova hčerka je bila zaročena z gospodom Ruvanom.«

»Naj nekoliko počaka! Calam, priplite deklet!«

Sobarica je uporno našobila usta, ko je stopila v bralnico. Slad jo je pogledal in takoj videl, da se bo moral zelo truditi, če bo hotel iz nje kaj izveči. Ne da bi jo pogledal, je začel s svojim izpraševanjem.

»Gospodična, sedaj mi pa boste povedali, zakaj ste kričali?«

Njen pogled je bil odkrit, toda kljubovalen. Nekaj jo je le vznemirjalo. Pa je odgovorila:

»To sem povedala že onemu drugemu gospodu.«

Slad se je nasmehnil.

»Sedaj boste pa meni ponovno pripovedovali.«

Sobarica je zajecala, zaman iskala besede, toda končno je robec dala pred usta. Rekla je:

»Skladala sem skupaj svoje reči v kovčeg, ker sem sklenila oditi...«

»Res? Pa zakaj?«

»Sprla sem se s kuharico. Nisva se skladali in danes me je spet napadla, jaz pa ji nisem ostala ničesar dolžna. Sita sem že tega gradiča.«

»Razumem. Toda zakaj ste kričali?«

Sobarica je za hip premisljevala.

»Torej takole je bilo. Bancon, to je služitelj v tej hiši, mi je rekel, naj se še enkrat premislim, predno odidem. Toda jaz sem bila trdno

je kuharica ali pa strežnik govoril z milostljivim gospodom o tem, ali pa sta govorila s gospodom Bandillom, toda jaz nisem hotela čakati, da me bodo vrgli oni... Pomagala sem pri umivanju posode, nato pa sem odšla gori v svojo sobo, da bi popravila svoje reči. Potem sem spet etekla navzdol in ko sem šla skozi hodnik v prvem nadstropju, me je nenadoma nekdo prijel in tedaj sem zakričala. Nato mi je ta neznan osebja položila roko na usta. Jaz sem vgriznila v roko in se enkrat zakričala. Kaj se je potem zgodilo, ne vem...«

Slad je pogledal zdravnika.

»Ste jo li pogledali, doktor?«

»Da, podglutbo črna na tliniku, sicer pa nič.«

»Ali ste imeli na sebi plašč in klobuk, ko ste bili napadeni?«, je vpraševal nadzornik dalje.

»Ne.«

»Torej ste bili oblečeni tako kot sedaj?«

S premost je pokazal na njene rumene čevlje, svetle svilene nogavice in zeleno voleno krilo.

»Da.«

»Kam ste šli, ko ste bili napadeni?«

Za trenutek je oklevala, nato pa je začela mečkati robec v roki.

»Z nekom sem hotela govoriti.«

»S kom?«

»Z gospodom Banconom,« je odgovorila odčno proti svoji volji.

»Nekaj ste mi hoteli povedati pred odhodom, ali ne?«

»Da.«

»In kaj?«

Sobarica se je na mah utešila.

»To nikogar ne briga. To nima nobene zveze s tem, zaradi česar ste vi tukaj.«

Prvi stavek je povedala še čisto trdno, toda pri drugem pa je že začela izgubljati priebnost. Slad jo je samo eno pogledal, potem pa rekel:

»Dobro, pustimo to! Če nam tega ne želite povedati, pa mi trebal Bancon nam bo morda to sam povedal.«

Dekle je zadržalo.

»Ničesar vam ne bo povedal,« je rekla hitro, pa se je takoj spet popravila.

»Saj sploh nima kaj povedati.«

»O tem bo Bancon že sam odločil. Torej, gospodična, posebno dosti nam niste pomagali. Vi ne veste, kdo vas je napadel?«

»Potem vendar ne bi tukaj tako govorila, ali ne? Ta mrcina me je udarila po glavi, da me bo še več dni bolelo. Če bi mi le padel v pest, bi mu že pokazala,« je rekla in na njenem obrazu so se pokazali znaki raničnega srda.

»Povejte mi, ali mislite, da vas je udaril isti človek, ki je ubil gospoda Huberta?«

»O tem ne vem ničesar. Kar vem, sem vam povedala, kakor njemu,« je rekla in pokazala na Calama. »Povedala sem mu tudi, da je bil tiel, ki me je napadel, možki. Ko mi je zamažil usta, sem občutil kocene na njegovi roki v trenutku, ko sem ga vgriznila v roko in ie on obrnil

nako na drugo stran.«

Od tu in tam

Priprave za proslavo dr. Matčkovega rojstnega dne na Hrvaškem. Največja bo proslava v Zagrebu, kjer bodo vse organizacije na predvečer v soboto priredile velik sprejem. Še lepše bo v nedeljo, ko bodo zvečer na igrališču Concordije priredili velik ognjemet. Dr. Matček bo vsem proslavam v Zagrebu prisostvoval, posebej pa bo obiskal s svojim spremstvom zagrebško okolico in se udeležil proslav njemu v čast. Vodstvo stranke je povabilo k proslavi tudi številne častnike, zlasti pa dopisnike nemškega, italijanskega, madžarskega in bolgarskega tiska. Slednjim na čast bo priredil zagrebški župan v soboto zvečer slovesno večerjo.

Državna hipotekarna banka je nedvomno največji jugoslovanski denarni zavod. Zavod ima skoraj dvajset milijard svojih poslovnih sredstev. Zlasti zadnje leto se je poslovanje v banki silno povečalo. Samo v primeru z letom poprej se je poslovanje povečalo za okroglo dve milijardi in pol. Banka je izdala za dolgoročna posojila skoro štiri milijarde, posojila na tekoče račune pa znašajo skoraj štiri milijarde in pol. Do letošnjega 1. julija je banka ugodno rešila vse prošnje za posojila do četrt milijona dinarjev. Zanimivo pa je, da so se hranilne vloge po dolgem odmoru spet začele zviševati. Rezervni sklad banke znaša 401 milijon dinarjev.

Odbor za propagando domačih pogonskih sredstev stalno poziva avtomobiliste in podjetja, naj skušajo preurediti svoje stroje tako, da bodo odlej uporabljali le domača pogonska sredstva, zlasti pa pline, da bi na ta način postala naša država bolj neodvisna od tujine, kar se tiče uvoza petroleja in bencina. Podjetniki navažajo sicer razne pomisleke proti tej novotariji, toda propagandisti domačih pogonskih sredstev pravijo, da bodo vsi nedvomno mnogo prihranili na stroških, če bodo začeli uporabljati domača pogonska sredstva. Odbor za propagando daje tudi vsa potrebna pojasnila in navodila za preureditev strojev na nova pogonska sredstva.

S kravjim zvoncec je privabil v bližino medveda in ga ustrelil znani južnosrbijanski lovec na medvede Mika Brada iz Beličice. V gozdovih te vasi so stalno strašili medvedi in uničevali ljudem živino. Mika Brada je šel medveda čakati, pa ga je zaman čakal dva dni. Nazadnje se je spomnil na kravji zvoncec in začel v gozdu z njim zviniti. In res je privabil k sebi medvedko, ki je pridrvela v prepričanju, da se tam pase živina. Zadrževal je samo en strel, da je Mika Brada ubil medvedko.

Neobčajno visoko pomoč je vlada naklonila nesrečnikom, katerim je poplava uničila hiše. Bili so to prebivalci iz Adamovega sela pri Novem Sadu, katere je udarila nesrečna poplava pred dobrima dvema mesecema. Visoka voda je takrat podrla okrog 700 hiš. Sedaj javljajo, da se je posrečilo novosadskemu županu dobiti podporo 8 milijonov dinarjev. S tem denarjem bodo skušali nesrečnikom postaviti nove domove. Pravijo, da je bilo vse škode za okroglo 30 milijonov dinarjev. Tako visoke podpore, kakor so jo dobili nesrečniki iz Adamovega sela, doslej še niso nikjer dobili. Zato z gotovostjo upamo, da bodo dobili izdatno podporo tudi tisti ljudje iz Slovenije, katerim so zadnja neurja uničila vse, kar so imeli in od česar so živeli.

Zaradi napačno postavljene diagnoze se je hotel posloviti od življenja trgovski pomočnik Momo Petrovič iz Niša. Fant je bolehal zaradi revmatizma. Ko pa je prišel k nekemu niškemu zdravniku, ki biva sedaj v Belgradu, mu je zdravnik rekel, da ima jetiko v hrbtenici in zato so fanta v bolnišnici dali v mavec. Ko se je več mesecev tako zdravil, je odšel ponovno na pregled v kliniko, kjer so mu pa povedali, da jetike nima, pač pa hud revmatizem. Fanta je dozodek tako pretresel, da je spil nekaj strupa. Toda dobili so ga pravočasno in mu izprali želodec.

150 letnice obstoja bo praznovala prihodnje leto srbska gimnazija v Sremskih Karlovcih. Gimnazija je bila ustanovljena l. 1791 po zaslugi takratnega srbskega metropolita Stevana Stražimiroviča, ki je z vsemi sredstvi deloval za kulturni dvig srbskega naroda. Posrečilo se mu je dobiti dovoljenje za gimnazijo, v kateri so se potem solali srbski inteligenti. Vsi srbski razumniki prejšnjega stoletja so prišli iz te gimnazije, ki je dala tudi mnogo odličnih znanstvenikov in narodnih delavcev. Sedaj so vsi nekdanji dijaki te gimnazije sklenili, da bodo 150 letnico zavoda slovesno proslavili, obenem pa bodo prosili vlado, naj vrne gimnaziji značaj humanistično klasične gimnazije, kakor jo je imela do l. 1924, ko je tedanji prosvetni minister Svetozar Pribežević gimnazijo spremenil v realno brez predhodnega posvetovanja z merodajnimi.

Znani skladatelj Lujo Šafranek Kavič je umrl včeraj v Zagrebu. Šafranek se je sprva posvetil vojaškemu poklicu in je bil v Avstriji častnik. Po vojni pa se je odpovedal vojaškemu poklicu in je postal tajnik zagrebškega veleposla in pozneje tudi ravnatelj. Ves čas pa se je bavil z glasbo in je med drugim skomponiral tudi oratorij »Soča« na besedilo pesmi Simona Gregorčiča. Med drugimi deli je znana tudi njegova opera »Hasanaginica«, katero so tudi v ljubljanski operi izvajali, in je doživela samo v eni sezoni dvajset predstav. Obenem se je Šafranek udeleževal tudi kot glasbeni kritik in je bil znan po svoji objektivnosti in umirjenosti. Šafranek je podlegel operaciji žolčnih kamnov.

Poseben poudarek proslavam rojstnega dne dr. Matčka je hotel dati tudi hrvaški ban, ki je odredil 112.000 din, da jih bodo razdelili med reveže. Tako bo v vsakem okraju banovine obdarjen en ljudskošolski otrok, ki ga bodo obklicili od nog do glave. Prav tako pa bo banovina obdarila v vsakem mestu in vsakem okraju po eno družino, ki ima največ otrok.

Dve jadrnici sta se potopili predvečerašnjim na Jadranu. V splitsko pristanišče je priplula jadrnica »Vardar« z večjim tovorom eterina. Delavci so začeli tovor iztovarjati in najprej odnesli tovor z ene strani jadrnice. Tedaj, ko se je ladjica nagnila v stran, pa je pridrvel velik val in jadrnico preukucil. Delavci in mornarji so poskakali v morje in se tako rešili. Podobna nesreča pa se je dogodila blizu Senja. Prevrnila se je jadrnica »Prednost« in se potopila. Mornarji so se s plavanjem rešili.

Zupana, ki je hotel pogledati mestnemu uslužbencu na prste, je ustrelil trošarinski paznik Koljič v bosanski mestu Ključu. Mestni blaginjak je županu Kulenoviču povedal, da pri pazniku Koljiču nekaj ne bo v redu in da vse kaže, da si je mož pri trošarini polnil lastne žepke. Zupan je odredil drugega trošarinskega paznika, naj nekoliko podrobneje pogleda na njegovo poslovanje. Koljič pa je to opazil, nenadoma odvrnil v županovo pisarno in začel na Kulenoviča streljati. Z več strelji ga je smrtonosno ranil. Posebna komisija bo ugotovila, za koliko tisočakov je Kuljič olajšal mestno blaginjo.

DANES PREMIERA!

Po daljšem presledku se nudi našim kino-obiskovalcem spet priložnost, da slišijo slavnega in priljubljenega pevca **TINA ROSSI-JA** v razkošnem filmu o zamotani ljubezni

PESEM PARIZA

V ostalih glavnih vlogah: Michele Alfa — Raymond Cordy — Conchita Montenegro

KINO UNION, tel. 22-21. Ob 16. 19. 21.

Zavozljana zgodba o zaplenjeni kavi

Ljubljanskemu peku so v Banjaluki zaplenili 420 kg kave Razprava pred okrajnim sodiščem - Trmast veletrgovec

Ljubljana, 19. julija.

Javno in uradno je znano, da so se začeli slovti Ljubljancani in drugi bogati Slovenci seliti iz naših krajev tja v varnejše kraje in mesta v Bosni in drugod. Reče se ne boji niti vrage niti sovraga, bogatini pa trepete že pri misli, da bi moral eventualno, kar Bog ne da, zapustiti svojo rodno grudo in se seliti pred nevarnostjo vojne. Nekateri Ljubljancani so že svojo robo, svoje lepo pohištvo in drugo ropotilo prepeljali v nove kraje, kjer so si kupili hiše in posestva. Nekateri ljubljanski trgovci in obrtniki so si celo poiskali nove lokale v bosanskih mestih in so tja speljali že precejšnje zaloge različnega blaga. Slavna in ponosna Banjaluka je postala pravi Eldorado za naše strahopetce in bogatince. Tam so nakupili hiše, parcele in so se nekateri že kar naselili v Banjaluki tako, da je že tam velika kolonija slovenskih bogatašev, inteligentov, trgovcev in obrtnikov.

V Banjaluki pa se je začela razvijati, zavozljavati in razpletati zanimiva afera s kavo.

Ljubljanski trgovec g. Bogomil G. si je lani septembra izposodil od pekovega mojstra g. Josipa C., ki ima svoj obrat nekeje v zapadnem delu mesta, večjo vsoto renarja. G. C. je bil tako petičen in dober srčen, da je temu trgovcu posodil 35.000 din. Nista napravila nikake pismene zadolžnice, samo dogovorila sta se, da bo trgovec posojilo vrnil v dveh obrokih. Še oktobra lani pa je pekovski mojster pritisnil na trgovca in od njega zahteval, da na mu vrne denar, ker ga rabi za svojo selitev v Banjaluko. Trgovec ni imel denarja v taki višini na razpolago, pač pa je ponudil peku, da mu da na razpolago kakršno koli blago. Pek je zahteval moko ali pa maslo. Trgovec mu je kratko odgovoril, da nima teh stvari v večji količini na razpolago, lahko pa mu postreže z večjo množico surove, nepražene kave. In pekovski mojster C. je bil zadovoljen. Trgovec g. Bogomil G. mu je postregel s 420 kg surove kave po ceni 74 din kg. Izstavil je peku tudi saldiran račun in sicer enega za 300 kg, drugega za 120 kg. Striktno pa sta se — saj tako so prizadeti zadrževali na okrajnem sodišču — dogovorila, da mora g. Josip C. kavo hraniti do oktobra v vrečah nedotaknjeno, šele takrat, ko ne plača dolga, zapade kava v last peka. Dogovorila sta se tudi za obresti.

Pekovski mojster C. je bil zadovoljen in vesel, ker je spravil kavo. Toda ni hotel hraniti v Ljubljani, marveč jo je poslal tja v Banjaluko. Kaj je bil razlog za tako spekulativno transakcijo, ni znano in ostane gotovo tajnost med prizadetimi, kajti v afero je zapleten tudi neki profesor Ivan R., ki je znan strokovnjak na gospodarskem polju. Kava je prispela srečno letos junija v Banjaluko. Pekovski mojster C. pa ni shranil kavo na svojem domu, pač pa je vreče prevzel v shrambo povelj-

nik policijske straže v pokajo g. Dragotin G., ki biva v Banjaluki že več let. G. poveljnik pa ni dolgo hranil tega kavinega zaklada. Že čez nekaj dni so prišli policijski agentje, pregledali shrambo in zaplenili vso kavo v teži 420 kg.

Banjaluska policija je nato zaslila g. poveljnika, ženo pekovega mojstra, ki je tam stanovala, in soprogo g. profesorja in še neko drugo damo. Omeniti moramo, da je g. profesor poročil hčerko g. pekovega mojstra. Policijska uprava je nato podala pri okrajnem sodišču v Banjaluki ovadbo zaradi prestopka po čl. 2 uredbi o pobiljanju dragine in brezvestne spekulacije. Po tem členu so lahko kaznovani tudi privatniki, ki skušajo v teh hudih časih nakopiti kako življenjsko potrebno preko normalne in vsakdanje potrebe. Jasno je, da g. pekovski mojster ne rabi take množine kave in jo je torej nakopil kot življenjsko potrebno čez normalno rabo.

Okrajni sodnik v Banjaluki je bil moder mož. Ovadbo je zavrnil z utemeljitvijo, da ta afera ne spada pod njegovo pristojnost, ker se je dejanje v resnici izvršilo v Ljubljani in je torej za presojo te zadeve pristojno ljubljansko okrajno sodišče. Cel spis je bil nato hitro poslan v Ljubljano. Zaradi prestopka po omenjenem členu so bili obtoženi trgovci G., pekovski mojster g. C. in njegova žena ga. Mara ter g. profesor, ki je kot darilo sprejel od tasta 120 kg kave.

In ljubljanski okrajni sodnik je v smislu hitrega kazenskega postopka takoj razpisal glavno razpravo, na katero so prišli prvi trije obtoženci, dočim se g. profesor ni oglašil. Sodnik je ugotovil, da vabilo za g. profesorja ni izkazano in zato je bila zadeva proti njemu izločena. Ostali trije so se v bistvu zagovarjali tako, kakor smo gori navedli. Le ga. Mara je še pripomnila, da ji je mož pravil o kavi, toda ni ji povedal, koliko je posodil trgovcu, to najbrž zato ne, ker se je bal, da ga ne bi nahrulila in se ne bi nad njim hudovala. Branilec vseh treh obtožencev je nato predlagal zaslisanje nekaterih prič, ki stanujejo v Banjaluki. Sodnik je prvo razpravo preložil in zaprosil okrajno sodišče v Banjaluki, da zaslisi tam od obrambe predlagane priče. Ko bodo te priče zaslišane, bodo spisi zopet poslani nazaj v Ljubljano in bo nato razpisana druga glavna razprava. Kakšna bo sodba, pač ne moremo reči. Drugeče pa je ta zadeva s kavo prav zanimiva.

Poročali smo že o treh veletrgovcih, ki so bili pred okrajnim sodiščem oproščeni zaradi kave, sladkorja in riža. Značilno za mentaliteto nekaterih trgovcev je okolnost, da se je n. pr. veletrgovec G. branil dati izvedencu g. Božiču knjige na razpolago in v vpogled. Branil se je celo, ko mu je to sodišče ukazalo in je skušal po raznih ovinkih vplivati, da bi se to preprečilo. Moral se je naposled udati in ob asistenci dveh policijskih organov je g. izvedenec pregledal veletrgovčeve knjige. Trma ni vedno dobra in na mestu!

Slovensko zemljo - slovenskemu kmetu!

Z odlokom kmetijskega ministra je bilo postavljeno pod agrarno reformo posestvo grofice Zichy

»Supermaksimum beltsinske grofice«. Pod tem naslovom je objavila zadnja številka »Novin Slovenske Krajine« članek, v katerem se znanja prekmursko prebivalstvo za važnim in pravičnim odlokom ministra za kmetijstvo. Dne 8. junija 1940 je na predlog banske uprave podpisal minister za kmetijstvo rešitev, s katero bo zemljišče, ki je bilo prepuščeno grofici Zichy Mariji v Beltsinih, kot supermaksimum, odvzeto in podvrženo zakonu o agrarni reformi. Pisec članka je dalje poudaril odločnost, s katero so najvišji slovenski predstavniki in krajevni činitelji pri tem pomagali revnemu prekmurskemu kmetu.

Prekmursko prebivalstvo je z veseljem pozdravilo odlok ministra za kmetijstvo. Razen lastnice je le prav majhno število onih, ki jim to ni preveč po volji. To so vsi tisti, ki so imeli v večji ali manjši meri koristi od veleposetva. Morebitne koristi, ki so jih do zdaj uživali posamezniki, bodo od zdaj deležni širši sloji prekmurskega prebivalstva. Saj bo s tem odlokom razlašene 787 oralo obdelane zemlje, ki je bila lastnici pripuščena po zakonu o agrarni reformi za vzorno živinorejsko in semenogojisko postajo. Toda komisija je lansko leto ugotovila, da lastnica ni zadostila pogojem, ki so predvideni po zakonu o agrarni reformi za supermaksimum.

Prekmurje je izrazite kmetijska, gosto naseljena pokrajina, kjer se nad 80% prebivalstva preživlja izključno s kmetijstvom. Vse do prerata je v Prekmurju vladal na pol fevdalni sistem in je imelo nekaj tujih mogotcev nad 50% obdelane zemlje v svojih rokah. Agrarna reforma je deloma to zemljo razdelila med agrarne interese, dočim prave gozdne refor-

me ni bilo. Tako je danes Wrekmurje tipična maloposelstniška pokrajina. Nad 90% gospodarskih edinic ima le do 5 ha zemlje. Med temi jih je skoraj polovico, ki imajo le do 2 ha zemlje, kar nikakor ne zadostuje za življenje veččlanske družine. Če zdaj primerjamo takšna majhna posestva z zgoraj navedeno površino beltsinskega veleposetva oziroma površino supermaksimuma, vidimo, da 450 ha zemlje ni tako malo in bo le nekaj pomagano prekmurskemu maelmu človeku. Oblast bo to zemljo gotovo koristno razdelila v dobro prekmurskega kmeta in slovenskega kmečkega gospodarstva. Na tej zemlji že danes obstoja semenogojiska postaja pod nadzorstvom banovine, ki se bo v bodoče najbrž še bolj izpopolnila in bo koristna ne samo za prekmursko, temveč za celotno slovensko kmetijstvo. Banovina ne bo več vezana na pogodbo z lastnico in bo po svoje uredila semenogojisko postajo.

Kolikor pa se bo zemlje razdelilo med agrarne interese, pa bodo gotovo predvsem upoštevani potrebni in dobri slovenski prekmurski kmečki ljudje. V Prekmurju opazamo dostikrat, da tudi tisti kosček zemlje, ki jo ima posestnik, ni obdelana in je zanemarjena, čemur je dosti krivo že v kri zlate sezonsko izseljevanje in premajhna ljubezna do matere zemlje, ki je vir vsega življenja.

Pazite, da vam psi

ne bodo uhajali na trate!

Psi v Zvezdi menda mislijo, da so grede urejene in posejane ter trate ozelenele samo njim v zabavo. Tega mnenja so menda tudi njih lastniki, ki svoje ljubljence občudujejo, kako skakajo po gredah, posejanih s travo, grebejo po njih in jih razkopavajo, da bodo ozelenele grede take kakor raztrgane preproge ali kakršna je koža garjevega psa. Vsa Ljubljana se veseli čudovito zelenih trat in se tudi zaveda, naj te trate z vso svojo svežo lepoto krase spomenik kralju Aleksandru, edino nekateri lastniki psov si domišljajo, da je mestna občina ljubljanska okolico kraljevega spomenika z velikimi stroški uredila samo za njihove pse. Njih domišljaja gre tako daleč, da se ne ozirajo na predpis, ki velja za prav vse mestne nasade in zahteve, da morajo biti psi v parkih in nasadih na vrvi ali na verižici. Trate v Zvezdi varujeta ponoči dva čuvaja, ponedelji pa mora en paznik paziti na trate, da jih ne pohodijo ljudje ter ne delajo škode na njih psi. Ta paznik je uradna oseba ter bi tudi lastniki psov morali vedeti, da hruhlenje uradnih oseb ni priporočljivo. Pazniki v Zvezdi imajo strogo naročilo, da morajo brez ozira prijaviti vsakogar, kdor ne pazi na svojega psa, da bo škoda popravljena na račun lastnika psa poleg navadne globe. Hkrati pa prosimo najnost, naj pazi na Zvezdo, da bo s svojimi zelenimi preprogami krasila spomenik kralju Aleksandru I.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	v C	Relativna vlažnost	v %	Oblačnost	vetar	Pada-vine
			noč	dnev				smernost	m/m
Ljubljana	763.9	20.5	11.8	91	10	0	21.8	dež	
Maribor	761.8	17.0	8.0	80	5	0	17.0	dež	
Zagreb	759.6	21.0	12.0	90	10	SSW	—	—	
Belgrad	759.6	27.0	14.0	60	3	E ₁	—	—	
Sarajevo	760.5	28.0	9.0	70	3	0	—	—	
Vis	760.1	22.0	18.0	90	10	ESE ₀	—	—	
Split	759.9	29.0	18.0	60	6	NNE ₁	—	—	
Kumbar	759.3	27.0	20.0	80	5	NE ₂	—	—	
Rab	760.0	22.0	17.0	90	6	SSE ₀	—	—	
Duhovnik	759.4	25.0	18.0	60	2	E ₂	—	—	

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno in toplejše vreme.

Koledar

Danes, petek, 19. julija: Vincenc, Zlata. Sobota, 20. julija: Marjeta.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnice: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočvar, Celovška c. 62; mr. Gar-tus, Moste, Zaloška c. 47.

Cerkvena slovesnost v Zeleni jami. V javni kapeli sv. Vincenca ob Mladinskem zavetišču v Zeleni jami obhajajo danes god cerkvenega patrona sv. Vincenca Pavelskega. Zvečer ob 8 h slavnostna pridiga; nato pete litanije M. B. z blagoslovom in počastitvijo svetnikov svetinj. Vse prebivalstvo Zelene jame je vabljeno, da se te pobožnosti udeleži. Kapela je slavnostno okrašena in razsvetljena.

Drž. tehniška srednja šola v Ljubljani. Prijave za sprejem na arhitektonsko-građbeni, strojni in elektrotehniški odsek se bodo sprejemale v soboto, dne 31. avgusta od 8 do 11. Podrobni pogoji so razvidni iz objave v šolskem vestniku. Učenci, ki so opravili nižji tečajni izpit (gimnazije), odnosno završni izpit (meščan. šole) pred šolskim letom 1939-40 in ki bi eventualno reflektirali za sprejem, se opozarjajo, da morajo najkasneje do 10. avgusta t. l. zaprositi pri VIII. oddelku kr. banske uprave dravske banovine za odobrenje v svrhu prijave za sprejem v I. letnik katerega koli odseka.

Iz Legije koroških borcev

Pozivamo vse člane, ki še niso vložili prijave za spominsko kolajno, da to store čim prej. Tiskovine so še na razpolago v društveni pisarni na Cankarjevem nabrežju št. 7-1. ter pri vseh krajevnih organizacijah. Prijavi je treba priložiti dokazilo v obliki zaprisege dveh tedanjih neposrednih starih ali sorodcev.

Prvi ukaz o odlikovanju severnih borcev je bil objavljen na Vidov dan. Pozivamo tudi še neprijavljene borce, da se v lastnem interesu brez odlašanja prijavijo ter s zložitvijo prijave zagotovijo pravico na kolajno.

Naprosamo vse tovariše, katerim so bile prijave vrnjene v izpolnjenosti, da ne odlašajo s predložitvijo dokazil, ker bi lahko zamudili rok ter bi njihove prijave ne bile več upoštevane.

Glavni odbor LKB v Ljubljani.

Dolenjske Toplice

Toplice, 18. julija.

Da se revni jeseniški otroci počutijo v koloniji v Toplicah tako dobro in bi želeli kar vse počitnice ostati tukaj, kjer so z vsem prav dobro preskrbljeni, gre edino zaslugi odličnemu vodstvu kolonije. Gospe učiteljice, ki so prevzele vodstvo kolonije, se vsestransko trudijo, da bi otroci čim bolje preživeli čas počitniških dni in se vrnili domov veseli in zdravi; zdravi na duhu in telesu. Da ni njihova naloga lahka, to ve vsakdo, kdor je imel kdaj opravka s šolsko mladino; posebno še, ker so nekateri od doma manj disciplinirani in vajeni reda. Učiteljice se kljub temu, da bi bile same potrebne počitniškega oddiha, žrtvujejo in izvršujejo težko nalogo. Otroci in njihovi starši jim dolgujejo veliko zahvalo za njihov trud, na merodajnih mestih pa naj malo razmislijo in kaj ukredujejo, da bodo dobile za to svoje požrtvovalno delo dostojno nagrado.

Glavno vodstvo kolonije je v večših rokah gospe Hlebanove, otroke pa izvrstno nadzorujejo in vodijo: gospa Bertonec, gđe. Markžeti, gospa Mušičeva in za nekdanjo se je žrtvovala še gđe. Tavčarjeva, ki pa je zadržana zdaj pri gospodinjstvem tečaju.

Zadnjo soboto zvečer je vzplamtel ogenj pri bajtariu Martinu Pečaku v Doljem Bušincu. Pogorela mu je lesena stanovanjska hiša. Škoda znaša okrog 25.000 din. Ker nekaj let sem ni plačeval zavarovalnine, ne bi mogel prejeti nobene podpore. Kako je ogenj nastal, se ne ve; orožništvo preiskuje to stvar.

Veliki evropski dogodki in letošnje neprestano aprilske vreme, ki je zmanjšalo število letoviščarjev po naših letoviščih — kakor beremo dan za dnem — se v Toplicah prav nič ne pozna. Gostje so zasedli ekoraj vsa kopalniška poslopja, prav tako pa jih je nastanjenih precej tudi po privatnih hišah in gostilnah. Mogoče je ta dober obisk pripisovati pretekli hudi zimi, ki je marsikomu pustila bolezen. Trenutno se nahaja v Toplicah 116 gostov, kar je precej, več kot ob istem času v preteklem letu. Razen tega se zdravi tu še 31 invalidov, ki so nastanjeni v lastnem invalidskem domu.

Precej gostov se pritožuje nad pomanjkljivo opremljenim kopalščem; predvsem kar zadeva jamski bazen. Čeprav se kopljejo v njem manj imoviti in preprostejši ljudje kakor v velikem bazenu, vendar bi bilo tudi za te treba dostojno in kar mogoče zadovoljivo urediti kopeli. Če je nekdo kmet ali denarno manj zmogljiv, da si kopeli v velikem bazenu ne more privoščiti, ker je predraga (saj stane enkrat 14 din), s tem še ni rečeno, da je za take vse dobro. Tudi ti pridejo sem iskat zdravja in bi bili vsestranske udobnosti potrebni kot ostali. Zdravnik predpiše 15, 20 ali 25-minutno kopel ali pitje tople izvirne vode. Kako naj človek ve, kdaj njegov določen čas poteče, če pa je bazen brez vsake ure! Tudi ni nobne pipe, ki bi dovajala čisto vodo, da bi jo človek uporabil. Ali naj pije zamašeno in umazano vodo iz bazena, v katerem se je pred njim kopalo dvajset ali več ljudi? — Koristno, in za vse one, ki so bolni v nogah tudi dobro bi bilo, če bi ob stenah bazena, nekoliko nad vodo, pritrdili posebne late, za katere bi se lahko ti oprijemali in se pomikali naprej.

Navsezadnje pa ne bi prav nič škodovalo, če bi se posvečala večja paznja tudi snagi v oblačilni spodnjega bazena in na hodniku, ki vodi v vodo. Čemu naj bi si zdravilišče z izboljšanjem omenjenega preskrbelo še boljše in izdatnejše reklamne?

Filmske zvezde pripovedujejo:

Iz filmskega raja je nemogoče pobegniti

Nekega vročega spomladanskega dne, ko se je bližalo koncu snemanje filma »Na kraljičino zapoved«, v katerem je prikazana ljubezen angleške kraljice Elizabete in grofa Essex, se je igralka Bette Davis vsa izčrpana sesedla v svoji garderobi v delavnici družbe Warner Bros. Bilo ji je dosti Hollywooda in njegovega bleśka. Trdih in uničujočih naporov, da bi svojo igralsko umetnost priglala do viška, se ji je zdela, da ne more odtehtati več ne slava, ne priznanje množic, ne milijonske plače.

Bette Davis

Foto: Warner Bros.

Igralka je presenetila svoje prijateljice s sklepom, da bo zapustila film. O tem begu pripoveduje sama takole:

»Ko vam pravim, da sem sklenila zavreči film in vse njegove čare, vam govorim resnico. Po vrsti sem igrala v štirih velikih in težkih filmih. Presledka med njimi je bilo komaj po teden dni. Shujšala sem na 51 kilogramov, živci so mi prav zares že udarjali skozi kožo, bilo je moči videti, kako mi drhte na licih. Spala sem med delom povprečno po 5 ur na dan in bila sem vsak večer tako trudna, da mi sen ni hotel priti, dokler nisem vzela kakega uspavalca. Po glavi so mi rojile neštete nepomembne misli in nepotrebne skrbi, ki so me budile še pred zoro. Najbolj pa me je utrujalo, da sem pri vsem delu in izmučenosti morala biti ljubezna z vsemi ljudmi, celo s tistimi, s katerimi sem skupaj delala. To mi je vzelo veliko sil in moči. Zato sem pobegnila iz Hollywooda. Sedem mesecev me ni bilo nazaj.

Najprej sem šla v New York. Tam sem vzdržala sam en dan, zakaj to ni bil odmor, ki sem ga iskala. Kupila sem si avtomobil s stanovanjsko pripravo in šla na potovanje po New Englandu.

Mir se mi je vračal z vsako miljo, katero sem prevzela. Vsaka luknja na cesti, ki me je dobro pretresla, je pomagala za pomirjenje mojih živcev. Tako sem prispela do majhne kmetije v New Hampshireu.

Bette, sem si rekla, to je kraj, katerega iščeš. In kupila sem kmetijo. To noč sem spala 14 ur. In potem povprečno vsako noč toliko, dokler sem bila tam. Ostala sem pa šest mesecev. Sama sem si kuhala, sama prala, pometala, brisala prah, delala na vrtu in na travnikih. Družba Warner Bros je poklekala vse, da bi me dobila nazaj v Hollywood. Toda Hollywooda je bilo meni dovolj.

Zdaj sem pa spet tu in lahko se mi smejete, ko čakam, kdaj se bo začelo snemanje filma »Vse to in še nebesa povrh«. Igral bo moj prijatelj Charles Boyer, ki tudi čaka, kdaj naju bo poklical naš dragi režiser Anatol Litvak ter se izdrl na naju po etari navadi.

Kaj me je prav za prav spravilo nazaj v Hollywood?

Med bivanjem na tisti kmetiji so mi vse mračne misli šle iz glave. Nekega dne, ko so po dolgem iskanju izvožali moje ekvivalenče, me je obiskal ravnatelj Jack Warner, ki mi je obljubil, da bom vsako leto, dokler bom pri njegovi družbi, dobila po tri mesece neprestanega dopusta, in to, kadar bom čutila, da moram iz Hollywooda.

Toda da me boste prav razumeli. Kadar se mi zdi, da moram bežati od Hollywooda, ne bežim od filma. Saj ne morem. Ne bežim od filmskega mesta, marveč od sebe same, od igralk, zakaj spadam v tiho vrsto igralcev, ki hočejo biti dobri igralci in ki v svoje delo vlagajo vsak drobec svojih duševnih in telesnih sil. In od tega dela mora človek večših pobegniti, če hoče, da mu lahko ostane — zvešt. Da bi pa za zmeraj pobegnil iz Hollywooda, pa ni mogoče nikomur, kdor je filmski igralec po srcu.

Vrnitev zmagovalcev v nemško prestolnico

Veličasten sprejem ni bil namenjen samo sedanji zmagoviti diviziji, pač pa tudi nemikim bojevnikom pred 22 leti

Prva berlinska divizija, ki se je po zmagovalnem pohodu na Francijo vrnila v domovino, je prispela včeraj ob 18 v Berlin. Berlinsko prebivalstvo se je pripravljalo na veličasten sprejem. Vse hiše so bile okrašene z zelenjem, cvetjem in zastavami. Na ulicah, po katerih je korakala berlinska divizija, so bili postavljeni veliki odri. Trgovine in podjetja so bila zaprta dve uri pred prihodom čet v Berlin, da bi se tako vse berlinsko prebivalstvo lahko udeležilo sprejema. Vlaki, avtobusi in tramvaji so bili že nekaj ur pred prihodom čet v Berlin polni ljudstva, ki je prihajalo v mesto.

Ob sviranju godb in zvonjenju zvonov je pri korakala prva berlinska divizija, ovenčana z lovorikami svojih zmag na Poljskem in Franciji skozi brandenburška vrata v prestolnico rajha. Čete so pozdravili strankini voditelji, govoril pa je kot vodja Berlina propagandni minister Göbbels, ki je vojsko pozdravil tudi v imenu vodje rajha, v imenu nemške vlade in v imenu berlinskega prebivalstva.

Gledališke predstave za nemške vojake

Nemška organizacija »Kraft durch Freude« je sklenila organizirati celo vrsto poučnih in zabavnih prireditev za nemške vojake, ki službujejo na Nizozemskem. Prva prireditev te vrste je bilo gostovanje ansambla krefelskega mestnega gledališča v »Domu umetnosti in znanosti« v Haagu. Predvajali so znano Strausovo opereto »Slepa miš«. Te vojaške predstave so se udeležili med drugimi tudi razne visoke osebnosti kakor nemški komisar za nizozemsko dr. Seyss-Inquart, vrhovni poveljnik nemških čet v Holandiji, letalski general Kristiansen in drugi. Predstava je zbudila veliko navdušenja med nemškimi vojaki.

Narobe obrnjen kruh

Med našimi ljudmi je še vedno polno praznovanja in vraž. Število 13 smatrajo mnogi za nesrečno število. Ponekod pravijo, da ima tudi narobe obrnjen kruh svoj pomen, češ da prinaša zlo in nesrečo v hišo. Mnogo vraž izvira iz starega in srednjega veka in ljudje se jih prav težko otresejo. Zakaj smatrajo mnogi obrnjen kruh za napoved nesreče? V srednjem veku je imelo vsako večje mesto svoja kravnika ali rablja. Ker je moral tudi on preživljati sebe in svojo družino, je vsak dan pošiljal koga k peku po kruh. Tisti pek pa je imel tedaj navado, da je postavljal za rablja določen kruh narobe na polico, da se je ločil od drugih. Vsi ljudje so se bali, da bi uživali kruh, ki je bil določen za kravnikovo družino in zato ni niti berač vzel ali kupil narobe obrnjenega kruha pri peku.

Kako naglo se plode muhe

Pred leti je neki profesor izračunal, koliko potomcev bi imela muha, če izleže štirikrat po vrsti po 120 jajčec. Tekom desetih dni se izležejo iz teh jajčec muhe. Muha, ki je zlegla 1. junija prvič jajčeca, bi imela 10. junija že 480 potomcev, 20. junija 57.600. 30. junija pa že več milijonov naslednic. Tako potomstvo bi nastalo tekem enega meseca.

Litvanski poslanci po poklicu

Nova litvanska poslanska zbornica ima skupno 79 poslancev. Po poklicu je 26 poslancev kmetov, 19 delavcev, 4 pripadajo aktivni vojski, pet je književnikov, eden časnika, en gospodarstvenik, dva pravnikar, trije umetniki, trije zdravniki, štirje agronomi, štirje učitelji, trije inženirji in štirje uradniki.

Angleški strelec, ki si je z dežnikom pomagal, da se mu ne bi preveč bliščalo.

Program radio Ljubljana

Petek, 19. julija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Naše veselje (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Magistrov trio — 14 Poročila — 14.10 Turistični tedenski pregled — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Glashene vezi ilirskih preporoditeljev s Srbi (Antun Dobronić, Zagreb) — 19.40 Objave — 20 Deset minut za planince — 20.10 Vzgoja doraščajoče mladine (gdč. Marija Kovač) — 20.30 Trio za rogove (gdč. J. Zupančič, V. Pokorn, P. Ramovš) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Samospevi ge. Mart. Repovš-Radmanovič, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek.

Drugi programi

Petek, 20. julija: 19.40 Ruske romance, 22 Sodobna glasba — Bratislava: 19.40 Slovaške pesmi — Praga: 16.45 Pisan koncert, 19.35 Salonska glasba — Sofija: 20 Puccinijeva opera »Manon« — Beromünster: 20.25 Čajkovskega skladbe — Budimpešta: 19.25 Duet harmonik — Bukarešta: 19.16 Rumunske narodne pesmi — Rim-Bari: 20.30 Izbrana glasba — Riga: 20.10 Operetni večer — Sottens: 20.30 Pesmi.

Krst sina

grškega prestolonaslednika

Jutri 20. julija bodo ob 10.30 svečano krstili sina grškega prestolonaslednika. Novorojenec bo dobil ime Konstantin. Po sklepu kralja Jurija bo pri krstu navzoča tudi delegacija vojske, mornarice in letalstva. Krstil bo novorojenca atenski nadškof kot primas grške cerkve. Botri pa bodo: kralja danski in angleški, Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle iz Jugoslavije, italijanski prestolonaslednik princ Piemontski, romunski prestolonaslednik Mihael, princesa Helena Rumunska, Irena vojvodkinja Spoletska, princesi Katarina in Marija od Braunschweiga, grška princesa Jurij in Andrej, vojvoda od Aoste, infant Alfonz Burbonski ter princ Ernest, August, Kristijan in Viljem Hanoveranski.

V Angliji je za prehrano preskrbljeno

Včeraj je v angleški spodnji zbornici minister za prehrano sporočil, da zaloge žita v Veliki Britaniji zadostujejo za prehrano prebivalstva za več mesecev. Država razpolaga z zadostnimi količinami žita in celo za primer, če bi nepredvideni resni dogodki povzročili resne izgube trgovski mornarici. Naše gospodarjenje nad morji nam je omogočilo, je izjavil minister, zbrati tolikšne zaloge, da v primeru, če bi prišlo do zamud v pomorskem prometu v najbližji bodočnosti, prebivalstvu ni treba imeti prevelikega strahu. Glavni napadi sovražnika bodo usmerjeni proti letalstvu in pristaniščem in zato si mi moramo zagotoviti glavna živila za vsak primer. Minister je dalje dejal, da uvaja vlada sistem racioniranja bolj iz razloga, ker želi omogočiti ohranitev zalog. Če pa odbijemo, v kar je vlada popolnoma prepričana, napad sovražnika na Veliko Britanijo v naslednjih mesecih, bo stanje zalog omogočilo povečanje obrov, zlasti pa za mast v zimskih mesecih.

Kako hladimo pijače

V vročih poletnih dneh se pijača v steklenicah kaj hitro segreje. Kako torej hladimo toplo pijačo? Namočimo navaden prtiček v svežo vodo. Nato ga za silo očemni in posuj na gosto s kuhinjsko soljo. V tak prtiček omotaj steklenico ter jo nato postavi na preprih ali vej v senco! Tekočina v steklenici se bo znatno ohladila za žejno grlo. Sol namreč uporabi za svoje taljenje toploto, ki jo odvzame vlažnemu prtiču. S tem damo steklenici mrzlo okolico.

Moderni sinko. — Mama: »No, Svitko, kaj bi imel rajši, da ti prinese Miklavž: ali brata ali sestrico?« — Svitko: »Avtomobil, mama!«

Ura z 52 kazalci

Na svetu je vse polno zanimivih stvari, o katerih vemo prav malo. Tako imajo v Beauvaisu astronomsko uro, ki jo lahko primerjamo z uro v Strasbourgu. Visoka je 12 m, v premeru meri prav toliko, široka oziroma debela pa je 2,82 m. Sestavljena je iz 90.000 delov in ima 52 kazalcev ter veliko lutk oziroma oseb. To uro žene sedemnajst »motorjev«, ki tečejo s pomočjo uteži in ki se vsak teden dvignejo nazaj do vrha. Te uteži so precej težke, saj nekatere tehtajo tudi po sto kilogramov. Iz tega se da sklepati, da je bilo treba čedne teže, da je šla ura brez navijanja, kakor pravi legenda. Kakor vsaka legenda, vsebuje tudi ta o uri v Beauvaisu nekaj resnice: eden sedemnajstih motorjev gre sto let, ne da bi ga bilo treba naviti. To je tisti, ki se sproži samo enkrat na leto in se takrat na uri pokaže koledar, ki pokaže premakljive praznike.

Ura v Strasbourgu kaže tek nebesnih teles, mrk sonca in lune, prestopno leto in navadne praznike. Ta ura izvira iz šestnajstega stoletja in so jo med tem že dvakrat popravili in izpopolnili.

Madrid slavi

Madrid je včeraj proslavil obletnico nacionalne revolucije. Vse mesto je bilo v zastavah. Dopoldne je korakal sprevod kakih 200.000 članov nacionalnega sindikata pred generalom Francmom, ki je ta mimohod gledal s častne tribune v družbi ministrov in generalov.

Predsednik Združenih držav ameriških držav Roosevelt, ki bo še tretjič kandidiral za predsednika.

Judovski strokovnjaki sodijo, da ima Palestina prostora vsaj za nekaj milijonov ljudi še. Arabski voditelji pa trdijo danes, da bo naraščajoče judovsko priseljevanje izpodkopalo gospodarski ustroj dežele. Toda pred desetimi leti bi bili ljudje, ki so dvomili o možnostih v Palestini, zasmejevali napoved, da bo Palestina danes dajala bivališče 400.000 Judom.

Arabci so imeli stoletja čes, da bi Palestino dvignili. Zamenjali so priložilo, ker niso imeli ne volje, ne podjetnosti.

Judje, ki danes žive v Palestini na deželi, niso Arabcev razlastili. Obdelali so samo velike površine zamočvirjene zemlje, ki je redila samo klice močvirja in jo naredili sposobno za bivanje. Še danes je veliko zemlje v Palestini, ki bi se jo dalo potegniti iz stoletne zanemarjenosti.

Judovsko ljudstvo priznava, da je treba upoštevati arabsko prebivalstvo, če naj bo Palestina zdrava in če naj raste. So pa Judje odločeni, da ne sme njihove napredne delavnosti ovirati nobena še taka sila ali ustrahovanje, zakaj Judje vedo, da predstavlja Palestina zadnje obstojanje zatiranega ljudstva, ki je prisiljeno, varovati se pred močmi uničenja.

Iz Jeruzalema sem šel v Kairo, kjer je egiptovska vlada ležala v bolečinah politične krize. Tam sem imel pogovor z Ismaelom

Sidkijem pašo, z novim ministrskim predsednikom ter z voditeljem opozicije Nahas-pašem. Kaj sta mi povedala, zdaj ni zanimivo. Bila sta zapletena v politiko malenkostnih koristi in očitno zaradi dreva nista videla gozda. Če sta ga pa že videla, mi tega nista povedala. Gozd je bil namreč neizogibno dejstvo, da ima Egipt na nesrečo tako zemljepisno lego, na križišču med Vzhodom in Zahodom, da ga bo vedno obvladovala močna evropska sila. Dokler je angleško cesarstvo dovolj mogočno, ne morejo Egipčani računati na to, da bi dosegli popolno neodvisnost.

Nekaj razumnih Egipčanov mi je dejalo, da jim je to jasno in da rajši vidijo, da jih vlada Anglija, kakor pa katerakoli druga evropska sila, katero poznajo, da pa mislijo z vstajami in nemiri doseči od Angležev čim več ugodnosti. Toda pri vsem tem so si želeli vedno zveze z angleškim cesarstvom, ki naj bi jih podpiralo. Letel sem čez Sredozemsko morje v Atene, od tam pa z italijanskim letalom do Carigrada, zdaj Istanbula. Ta polet vzdolž Dardanele in čez Marmorsko morje do Zlatega roga, kjer se Azija združuje z Evrope, je eden najlepših na svetu.

Brž ko sem stopil na tla, sem videl sledi prevratnih sprememb, ki jih je v življenju svojih rojakov uveljavil Kemal paša, zdaj Ata Turk. Vprav je bil uveljavil obvezno rabo latinske pisave namesto turško-arabskih črk. Nadzorstveni uradniki so dvajset minut sedeli nad mojim potnim listom in skušali biti kos novi pisavi. Namesto zgodovinskih rdečih fesov so nosili toge bloboke. To je bila druga prevratna novotarija Kemala paše. Turek s togim klubokom je bil nekam smešen, pa nič smešnejši kakor Perzije s svojimi togimi okrajkastimi čepicami, ki so bile na pogled kakor pokrivala ameriških železniških uradnikov. Riza kan je svojim rojakom zapovedal pokrivalo, ki je bilo za žareče perzijsko podnebje popolnoma neprimerno.

Kemala paše nisem mogel videti. Prijatelji časnikarji so mi dejali, da je na nadzorstvenem potovanju. Spet drugo njegovo prevratno dejanje je bilo, da se je močno udajal alkoholu, ki je mohamedancev po zgodovinskem izročilu prepovedan.

Iz Carigrada sem letel v Bukarešto kot edini potnik v neznanem letalu, ki se je okoli treh zjutraj dvignilo z vegastega, nerazsvetljenega letališča. Prišli smo v močno ploho, ki nas je uro

dolgo premetavala sem in tja. Izgubili smo smer, toda pilot si ni upal leteti nizko, da bi našel kako znamenje. Ko smo prišli iz viharja v jasno, smo bili nad Črnim morjem, štirideset kilometrov od kopnega, nekako v višini bolgarske Varne. Pilot se je veselo režal, obrnil konico svojega letala in varno smo dospeli v Bukarešto.

Iz Bukarešte sem letel v London, kjer sem spet prevzel redno delo kot evropski urednik United Pressa. Vodil sem uredništva v Evropi, Afriki in v zahodni Aziji.

Pri poletu v Indijo in nazaj sem preletel trideset tisoč kilometrov, obiskal šestnajst različnih držav v Evropi, Afriki in Aziji ter shujšal za šest kilogramov.

Toda dobil sem vtis o vročem nemiru barvitnega sveta vzhodno od Sueza, kjer so še odmevale grmeče besede Wilsonov o »samoodločanju narodov«, kjer je med barvitimi plemeni pod belim gošpodstvom tek val nacionalizma, ki bo varuhom angleškega cesarstva v zunanjem ministristvu pripravil še veliko zaskrbljenih ur.

Dva dneva po sedem in dvajset ur.

Božične dni leta 1935 sem prebil v Londonu in se potem odpeljal v New York, da bi šel na predavalno potovanje. Potoval sem po Združenih državah dva meseca in pol, enainapadesetkrat govoril v štiridesetih mestih o svojih doživljajih v Abesiniji ter preromal trideset tisoč kilometrov, poglavito v letalu.

Nisem imel skoraj nobene vaje v javnem govorjenju, kar je bilo zame huda preizkušnja. Kadar je bilo predavanje končano, sem se vedno čutil kakor ožeta cunja.

Konec aprila 1936 sem se z »Bremenom« odpeljal v Nemčijo, da bi opravil prvi svoj čezoceanski polet z zračno ladjo »Hindenburg«, ki je tedaj uvedla prvo redno potniško zračno zvezo čez severno Atlantsko morje.

Čprav sem v letalu preletel čez tristo tisoč kilometrov po Ameriki, Evropi, Afriki in Aziji, bi to bila vendar moja prva skušnjava z zračno ladjo. United Press je zavarovala moje življenje pri Lloydih v Londonu. Pristojbina enega odstotka je bila še kar nizka. Za moj polet v Indijo pred petimi leti so plačali sedem odstotkov zavarovalnine.